

Gemensamma författningssamlingen avseende hälso- och sjukvård, socialtjänst, läkemedel, folkhälsa m.m.

ISSN 2002-1054, Artikelnummer 2016-6-14
Utgivare: Rättschef Pär Ödman, Socialstyrelsen

Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om hem för vård eller boende;

**HSLF-FS
2016:55**

beslutade den 31 maj 2016.

Utkom från trycket
den 3 juni 2016

Socialstyrelsen föreskriver följande med stöd av 8 kap. 1, 2 och 5 §§ socialtjänstförordningen (2001:937) och beslutar följande allmänna råd.

1 kap. Tillämpningsområde

1 § Dessa föreskrifter ska tillämpas av den som bedriver verksamhet i form av hem för vård eller boende enligt socialtjänstförordningen (2001:937).

Föreskrifterna i 2 kap. 3 § 1 och 3 kap. gäller dock inte för Statens institutionsstyrelse.

2 § I dessa föreskrifter och allmänna råd avses med *unga*, personer som har fyllt 18 men inte 21 år.

2 kap. Ledningssystem

1 § Av Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2011:9) om ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete framgår att den som bedriver socialtjänst ansvarar för att det finns sådana processer och rutiner som behövs för att säkerställa att verksamheten uppfyller de krav som ställs i dessa föreskrifter.

2 § Bestämmelser om samverkan finns i 4 kap. 5 § Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2011:9) om ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete.

Allmänna råd

Den som bedriver verksamhet i form av hem för vård eller boende bör särskilt beakta behovet av samverkan för att säkerställa att den person som är placerad där får sina behov av hälso- och sjukvård och tandvård, skolgång, sysselsättning och fritidsaktiviteter tillgodosedda.

3 § Den som bedriver verksamhet i form av hem för vård eller boende ska fastställa rutiner för

1. hur bedömningen enligt 3 kap. 11 § socialtjänstförordningen (2001:937) av om hemmet är lämpligt ska göras,
2. hur personalen ska förebygga och uppmärksamma samt även agera vid kränkningar, övergrepp, hot, våld och självskadebeteenden, och
3. hur en drogfri miljö ska upprätthållas.

4 § Bestämmelser om egenkontroll finns i 5 kap. 2 § Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2011:9) om ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete.

Allmänna råd

Egenkontrollen vid ett hem för vård eller boende bör bl.a. omfatta en analys av

- om de personer som är placerade i hemmet tillhör den målgrupp som hemmet är avsett för,
- om de arbetssätt och metoder som används i hemmet är baserade på bästa tillgängliga kunskap,
- om metoderna tillämpas på ett korrekt och säkert sätt,
- i vilken utsträckning de mål som framgår av socialnämndens uppdrag till hemmet har uppnåtts,
- hur ofta oplanerade avslut av placeringar vid hemmet förekommer och orsakerna till detta,
- hur de placerade personerna har getts möjlighet att vara delaktiga i planeringen av vården, och
- hur placerade personers erfarenheter av vården har hämtats in och beaktats.

3 kap. Inskrivning vid ett hem för vård eller boende

1 § Bestämmelser om att den som beslutar om inskrivning särskilt ska kontrollera att hemmet är lämpligt med hänsyn till den enskildes behov, ålder, utveckling, utbildning och personliga förhållanden i övrigt finns i 3 kap. 11 § socialtjänstförordningen (2001:937).

2 § Om socialnämnden ansöker om inskrivning för en person, ska den som beslutar om inskrivningen vid lämplighetsbedömningen utgå från nämndens

1. bedömning av vilket behov av vård personen har, och
2. redogörelse för omständigheterna i övrigt kring personen.

3 § Vid lämplighetsbedömningen ska den som beslutar om inskrivningen särskilt beakta hur personens behov av vård kan tillgodoses med hänsyn tagen till

1. de arbetssätt och metoder som hemmet använder, och
2. personalens kompetens.

Det ska även göras en bedömning av om vården kan ges under trygga och säkra former.

Vidare ska det beaktas om placeringen kan innebära negativ påverkan mellan de placerade personerna.

Allmänna råd

Det bör beaktas om skillnader i problembild, ålder och mognad samt kön mellan de placerade personerna kan komma att påverka placeringen negativt.

4 § Om ett hem för vård eller boende bedöms lämpligt för den person som ansökan om inskrivning gäller, ska bedömningen dokumenteras.

4 kap. Genomförandet av vården vid ett hem för vård eller boende

Vårdens innehåll

1 § De arbetssätt och metoder som används i ett hem för vård eller boende ska vara relevanta i förhållande till den målgrupp som hemmet är avsett för. De ska vidare vara

1. baserade på bästa tillgängliga kunskap, och
2. utformade med respekt för enskildas personliga integritet.

Samverkan med socialnämnden

2 § Den som bedriver verksamhet i form av hem för vård eller boende ska, om det inte finns hinder enligt bestämmelser om sekretess och tystnadsplikt, se till att socialnämnden

1. uppmärksammas på om den placerade personens behov förändras,
2. informeras om andra faktiska omständigheter och förhållanden som har betydelse för vården av den placerade personen, och
3. i god tid innan vården upphör får uppgifter om hur den placerade personen kan förberedas för tiden efter att placeringen har avslutats.

5 kap. Personalens kompetens

Föreståndaren vid ett hem för vård eller boende

1 § En föreståndare vid ett hem för vård eller boende ska ha den sammantagna kompetens som behövs för att kunna leda, utveckla och följa upp verksamheten.

Föreståndaren ska ha

1. en högskoleutbildning vars innehåll är relevant för den verksamhet som bedrivs vid hemmet,
2. erfarenhet av liknande verksamhet, och
3. personlig lämplighet.

Allmänna råd

Högskoleutbildningen bör omfatta minst 180 högskolepoäng och kan ha en inriktning mot socialt arbete, socialpedagogik eller beteendevetenskap.

Vidare bör föreståndaren ha

- kunskap om den målgrupp som hemmet är avsett för och målgruppens vårdbehov,
- kunskap om de arbetsätt och metoder som är relevanta för målgruppen,
- kunskap om regelverket inom socialtjänstens område som gäller den målgrupp som verksamheten är avsedd för, och
- kunskap om och förmåga att tillämpa det regelverk som rör verksamhet i form av hem för vård eller boende.

Övrig personal

2 § Den övriga personalen i ett hem för vård eller boende ska ha den utbildning, den erfarenhet och den personliga lämplighet som behövs för att kunna utföra sina arbetsuppgifter. Personal som ger behandling enligt en viss metod ska även ha en relevant utbildning för den.

Personalens sammantagna kompetens vad gäller utbildning och erfarenhet ska ge förutsättningar för att

1. möta de behov av vård som målgruppen har, och
2. säkerställa en trygg och säker vård.

Allmänna råd

Personalen bör ha minst en 2-årig eftergymnasial utbildning. Fler-talet bör ha en utbildning med inriktning mot socialt arbete, socialpedagogik eller beteendevetenskap.

Introduktion, handledning och kompetensutveckling

3 § Den som bedriver verksamhet i form av hem för vård eller boende ska se till att personalen får den introduktion, handledning och kompetensutveckling som de behöver för att kunna utföra sina arbetsuppgifter.

Allmänna råd

Introduktion av ny personal, handledning och kompetensutveckling bör förmedla kunskap om

- etik och bemötande,
- målgruppen,
- de placerade personernas behov,
- hur man kan stödja personer som varit med om krissituationer och andra svåra livshändelser,
- de arbetssätt och metoder som används,
- vikten av att de placerade personerna görs delaktiga,
- konflikthantering och hur personalen ska agera i akuta situationer som innefattar hot eller våld, och
- för verksamheten relevant regelverk.

6 kap. Bemanning

Vad bemanningen ska säkerställa

1 § Den som bedriver verksamhet i form av hem för vård eller boende ska anpassa bemanningen i hemmet så att den ger förutsättningar för att

1. tillgodose de behov av vård som de placerade personerna har, och
2. säkerställa en trygg och säker vård.

Allmänna råd

Vid bedömningen av hur ett hem ska vara bemannat bör bl.a. beaktas

- vilken målgrupp som hemmet är avsett för,
- de placerade personernas antal och ålder,
- vilken vård som ges vid hemmet,
- lokalernas utformning, och
- hur rum och övriga utrymmen i verksamhetens lokaler är belägna i förhållande till varandra.

Vid bedömningen bör vidare beaktas att

- personalens behov av handledning och kompetensutveckling tillgodoses, och
- kraven på dokumentation uppfylls.

Bemanning under dygnet

2 § Ett hem för vård eller boende ska vara bemannat dygnet runt om hemmet tar emot

1. personer med psykisk funktionsnedsättning, eller
2. barn.

Hemmet behöver dock inte vara bemannat under de tider på dygnet då de placerade personerna inte vistas där. Under dessa tider ska det finnas personal tillgänglig som kan infinna sig i hemmet utan oskäligt dröjsmål.

7 kap. Hemmets lokaler

1 § Den som bedriver verksamhet i form av hem för vård eller boende ska se till att hemmets lokaler och utrustning är ändamålsenliga för den verksamhet som bedrivs i hemmet. Lokalerna ska vidare vara anpassade så att de möjliggör en trygg och säker vård samt vara utformade med hänsyn tagen till den personliga integriteten.

Allmänna råd

Den person som är placerad i ett hem för vård eller boende bör ha ett eget rum. Om de placerade personerna ska dela rum, bör en bedömning göras av om det är lämpligt. Vid bedömningen av om de kan dela rum bör särskilt beaktas

- syftet med placeringen,
- de placerade personernas inställning, och
- de risker som det kan medföra att dela rum.

Antalet rum för personlig hygien såsom toaletter, duschrum och badrum bör vara anpassade till hur många personer som kan komma att vara placerade i hemmet. Det egna rummet samt rum för personlig hygien bör kunna låsas av den person som är placerad i hemmet.

I hemmets lokaler bör det finnas

- rum eller del av rum för tillagning och intag av måltider,
- rum för samvaro,
- rum för enskilda samtal, och
- personalutrymme, för t.ex. dokumentation och administration.

2 § Vid de hem som tar emot vuxna personer med medföljande barn eller dit barn kommer för att umgås med sina föräldrar ska lokalerna vara anpassade så att de möjliggör en trygg och säker vistelse för barnen.

3 § Om ett hem för vård eller boende är beläget i en bostad, ska verksamhetens lokaler vara åtskilda från den privata bostadsdelen.

-
1. Denna författning träder i kraft den 1 november 2016.
 2. Genom författningen upphävs
 - a) Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2003:20) om hem för vård eller boende
 - b) Socialstyrelsens föreskrifter (HSLF-FS 2015:34) om undantag från vissa bestämmelser i Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2013:20) om hem för vård eller boende.

Socialstyrelsen

PÄR ÖDMAN

Åsa Malmros

HSLF-FS
2016:55

HSLF-FS kan laddas ned eller beställas via
Socialstyrelsens publikationsservice
webb: www.socialstyrelsen.se/publikationer
e-post: publikationsservice@socialstyrelsen.se